

3. téma

O SVÁTOSTECH

Milost Boží

Lidé stojící mimo Církev vidí často jen její organizační stránku, ale nechápou její vnitřní tajemství. Církev je na prvním místě zprostředkovatelkou **neviditelné Boží milosti**. Hlavním úkolem Církve svaté je zprostředkovat lidem účast na Božím životě, a tak jim zajišťovat život věčný.

Milosti Boží je ke spáse nevyhnutelně potřeba. Pán Ježíš řekl: „Nikdo nepřichází k Otci, leda skrze mne“ (*Jan 14, 6*).

Co je milost Boží? – Do nebe se dostane jen ten, koho Duch svatý pro nebe posvětil. Tomu posvěcení od Ducha svatého říkáme milost posvěcující. Poprvé nás Duch svatý posvětil při svatém křtu. – Duch svatý nám také pomáhá varovat se hříchů a činit dobré skutky. Této pomoci od Ducha svatého říkáme milost pomáhající.

Tomuto posvěcení a této pomoci od Ducha svatého říkáme **milost**, poněvadž je to dar, daný nám Bohem z milosti. Tento dar si nemůžeme nijak zasloužit. Dává nám jej Bůh, protože nás miluje. On chce, aby všichni lidé byli spaseni a přišli k poznání pravdy.

Protože je to dar z nebe a vede nás k nebi, říkáme mu dar nadpřirozený. Tento dar se uděluje naší duši, a proto mu říkáme vnitřní dar. Milost Boží je vnitřní nadpřirozený dar, daný od Boha naší duši k naší spáse.

Jako první dostali milost posvěcující andělé. Někteří z nich ztratili milost posvěcující hříchem pýchy a byli zavrženi do pekla. Andělé, kteří si milost posvěcující zachovali, byli odměněni věčnou blažeností v nebi. Milost posvěcující dostali také Adam a Eva. Měli ji zachovat pro sebe i pro všechny své potomky. Oni však se dopustili také těžkého hříchu, a tím pozbyli milost posvěcující nejen pro sebe, ale i pro nás – pro své potomky. Znovu nám zasloužil milost Boží Pán Ježíš svou smrtí na kříži a Duch svatý nám ji rozdává. Proto po prvotním hříchu lze dostat milost Boží jen pro zásluhy Pána Ježíše.

Milost Boží je tedy dvojí: milost posvěcující a milost pomáhající.

Milost posvěcující

Duch svatý nás posvěcuje milostí posvěcující tak, že nás očišťuje od hříchu a činí nás svatými, Bohu zvláště milými a k věčné blaženosti oprávněnými. Duch svatý v nás milost posvěcující rozmnožuje, když se modlíme, chodíme na mši svatou, přijímáme svátosti a konáme dobré skutky.

Milost posvěcující je největší dar Boží. Člověk, který je v milosti posvěcující, žije nejen životem lidským, ale zároveň i životem Božím! To je nejceněnější, co vůbec můžeme získat. Nebeský Otec miluje všechny lidi, ale svého jednorozeného Syna Ježíše Krista miluje zvláštní láskou a nejvíce. Podobně člověk v milosti posvěcující je Božím přítelem, ba „miláčkem Božím“ (*srov. Jan 15, 15 a Řím 1, 7*), je Bohu zvláště milý. Host oblečený do svatebního roucha se směl zúčastnit královské hostiny (*srov. Mt 22, 12*). Podobně člověk v milosti posvěcující má jakožto přijaté svaté dítě Boží právo na nebeskou blaženost.

Kdo je v milosti posvěcující, je schopen konat skutky záslužné pro nebe. Duše v posvěcující milosti žije novým životem. Podobá se živé ratolesti na živém kmeni Pána Ježíše a může nést mnoho ovoce (*srov. Jan 15, 5*). Tím ovocem jsou takové skutky, za které si zasluhujeme odměny v nebi – skutky pro nebe záslužné. Těmito skutky jsou např. modlitba, sebezapření, oběť, utrpení, jinému pomáhat a vůbec činit dobře. Když jsi v milosti posvěcující, můžeš jimi získat pro sebe nejen vyšší stupeň věčné slávy, ale můžeš jimi také vyvážit časné tresty Boží za sebe i za jiné, a vyprosít sobě i jiným mnoho milostí od Boha.

Milost posvěcující však můžeme ztratit, a to těžkým hříchem. Znovu ji lze získat svátostí pokání a mimořádně též dokonalou lítostí. Kdo milost posvěcující ztratil, podobá se suché ratolesti. Utratil nebeskou krásu své duše, zmařil svatební roucho pro nebe, je pro nebe jakoby mrtev, pozbyl všech zásluh pro nebe. Kdyby v takovém stavu zemřel, byl by na věky zavržen! Kdo tedy ztratí milost posvěcující, má hledět ihned ji získat zase nazpět. Proto má svého hříchu ihned litovat z lásky k Pánu Bohu a co nejdříve přijmout svátost pokání.

Milost pomáhající

Duch svatý nám pomáhá milostí pomáhající tak, že nás osvěcuje, povzbuzuje a posiluje, abychom konali dobro a varovali se zla. Avšak milost pomáhající pomůže jen tomu, kdo ji ochotně přijímá a věrně s ní spolupůsobí.

Prvotním hříchem našich prarodičů Adama a Evy se lidský rozum zatemnil a vůle se naklonila ke zlému. Duch svatý tě osvěcuje a povzbuzuje hlasem svědomí, napomenutím rodičů, slovem Božím, dobrou knihou, dobrým příkladem bližního nebo i výstražnou příhodou. Co tě přitom vlivem Ducha svatého dobrého napadne a k čemu pocítíš chuť, k tomu ti Duch svatý dává sílu. Bez milosti pomáhající bys nemohl ani v Boha věřit ani zachovávat jeho přikázání ani litovat svých hříchů.

Kdo je ve stavu těžkého hříchu, nemůže bez milosti pomáhající svého hříchu litovat a dosáhnout odpuštění. Kdo je v milosti posvěcující, nemůže bez milosti pomáhající vykonat dobrý skutek záslužný pro nebe. Je to podobné jako s okem: I kdyby bylo oko sebebystřejší, nemůže vidět bez světla. Milost posvěcující je jako to oko a milost pomáhající je jako to světlo, které potřebuje oko k vidění.

Kdo je v milosti posvěcující, potřebuje pomáhající milost také k tomu, aby mohl přemáhat velké pokušení ke hříchu. Bez milosti pomáhající by nikdo dlouho nevytrval v milosti posvěcující. Aby nám Bůh dával vždy tolik potřebnou milost pomáhající, musíme se o ni často a vytrvale modlit a na tento úmysl konat různé dobré skutky. Pak ji dostaneme a v dobrém vytrváme.

Co jsou svátosti?

Již v úvodu jsme si řekli, že milost Boží je neviditelná. Aby však lidé mohli nějakým způsobem tuto neviditelnou milost Boží vnímat, Kristus Pán ustanovil a odevzdal své svaté Církvi sedm viditelných posvátných znamení, která tuto milost Boží naznačují a zároveň ji dávají. Těmto viditelným posvátným znamením říkáme ***svátosti***.

Svátosti jsou tedy ***Ježíšem Kristem ustanovená viditelná účinná znamení neviditelné Boží milosti***. V podstatě se jedná o smyslovou věc, která na základě božského ustanovení má moc označit a také působit Boží milost.

Podle toho náleží k pojmu svátosti tyto 3 podstatné znaky:

- a) vnější znamení (tj. znamení vnímatelné lidskými smysly)
- b) působení milosti Boží
- c) ustanovení Ježíšem Kristem – pravým Bohem a pravým člověkem.

Vnější znamení svátosti se skládá ze dvou podstatných částí – materie a formy.

Materie: Materií neboli věcí je buď nějaká hmotná podstata (voda, olej, víno, chléb) nebo nějaký úkon (úkon pokání, manželství).

Forma: Formou svátosti je slovo, zpravidla mluvené (např. slova kněze při sv. křtu „já tě křtím ve jménu Otce i Syna i Ducha svatého“ nebo vzájemný souhlas obou snoubenců při svátosti manželství).

Které svátosti ustanovil Pán Ježíš?

Pro rozdělování milosti posvěcující ustanovil Ježíš Kristus sedm svátostí: křest, biřmování, Nejsvětější svátost oltářní, svátost pokání, pomazání nemocných, svěcení kněžstva a svátost manželství. Tyto svátosti si nyní blíže vysvětlíme, avšak nikoli ve výše uvedeném pořadí, ale tak, jak je člověk zpravidla ve svém životě přijímá.

1. Křest

V dnešní době je nejběžnější praxí křtít malé děti. Křtem se člověk znovu rodí, a to nadpřirozeně. Působením Ducha svatého se zapojuje do Božího života a stává se milovaným Božím dítětem. Zároveň se zapojuje do Krista a stává se tajemným údem jeho těla a účastníkem na jeho úradu prorockém, kněžském a pastýřském. Nejpodstatnější skutečností však je, že křest je vstupní branou do křesťanského života. Bez přijetí svátosti křtu nemůže křesťan přijmout další svátosti! Velmi srozumitelně říká apoštol svatý Pavel, že křest je naroubování na Krista. Pán Ježíš to vyjádřil slovy: „Já jsem vinný kmen a vy jste ratolesti“ (*Jan 15, 5*).

Vy jste jako malé děti pokřtěni nebyli. Budete zanedlouho pokřtěni jako dospělí katechumeni. Není to ani v dnešní době nic mimořádného – vždyť v prvotní křesťanské církvi existovala jediná křestní praxe, a to křtít dospělé katechumeny. V každém případě děkujte Bohu za milost, že vás i v dospělém věku přivedl k přijetí svátosti křtu. Budete zapojeni do Božího lidu – svaté Církve. Stanete se katolickými křesťany se všemi povinnostmi a právy údů Kristovy církve.

2. Nejsvětější svátost oltářní

Po svatém křtu přijmete poprvé ve svém životě další svátost, a sice Nejsvětější svátost oltářní – svaté přijímání. Při něm přijímáme Tělo a Krev Ježíše Krista pod způsobou chleba, někdy také pod způsobou vína. Tím se spojíte s Kristem Pánem ještě těsněji. Míza Božího života do vás začne hojněji proudit, větévka naroubovaná na Krista bude sílit a splývat pevněji a dokonaleji s kmenem – Ježíšem Kristem.

3. Svátost pokání

Poté, co budete pokřtěni a stanete se katolickými křesťany, budete čas od času přijímat další nesmírně důležitou svátost, a sice svátost pokání (též se nazývá „svátost smíření“ nebo jednoduše „svatá zpověď“). V podobenství o vinaři řekl Pán Ježíš: „Můj Otec je vinař.“ Co dělá vinař? Každou ratolest čistí, výhonky neplodné odřezává. Ve svátosti pokání se budete s lítostí vyznávat ze všech hříchů. Z každé nepatrné plané větvičky může vyrůst velký výhonek, který zadusí větvičky plodné. Dotekem Boží ruky budete očištěni, dobrý Bůh vám všechny hříchy odpustí. Život Boží, oslabený lehkými hříchy nebo ztracený hříchem těžkým, se v plnosti vrací do kající duše, když mu kněz jménem Božím udělil rozhřešení.

4. Biřmování

Další svátost, svaté biřmování, kterou časem též můžete přijmout, slouží k tomu, aby vás v Božím životě upevnila a posílila. Při této svátosti přijímáte dary Ducha svatého. Tím se katolický křesťan stává v Církvi zcela dospělým člověkem, aby pak celým svým dalším životem statečně vydával svědectví o své víře a aby také byl ochoten přinášet pro víru oběti.

5. Svátost manželství

Tak jako někteří muži bývají posvěceni na kněze, bývají muž a žena v katolické církvi posvěceni na manžely. Ježíš Kristus chtěl dát manželskému a rodinnému životu zvláštní posvěcení. Sňatek prohlubuje v manželech život Boží a dává jim zvláštní milosti pomáhající pro jejich manželský a rodinný život. Manželství není tedy jen přirozený svazek, ale mezi dvěma pokřtěnými je svátostí, něčím svatým.

6. Svěcení kněžstva

Následuje další svátost – která? Hleďte: Může ji přijmout pouze muž, a potom je vázán poutem věrnosti a nerozlučitelnosti. Ano, je to svěcení na kněze. Kněz je jakoby „sezdán“ se svatou Církví. Při svěcení se odevzdává zcela a naplno Kristu a jeho svaté Církvi, a Církev zase odevzdává všechno knězi. Kněžský celibát je podobným závazkem jako je závazek věrnosti v manželství.

7. Pomazání nemocných

Kdykoliv člověk vážněji onemocní nebo zeslábně stářím, dostává se mu posily ve svátosti pomazání nemocných. Této svátosti se též říká „poslední pomazání“ – ne snad proto, že by po jejím přijetí nutně už musel umřít, ale proto, že v celé řadě pomazání svatým olejem (při křtu, biřmování a při svěcení kněžstva) bývá pomazání nemocných v této řadě jako poslední. Ve svátosti pomazání nemocných se spojuje nemocný s Kristem Pánem, který mu odpouští hříchy a posvěcuje jeho utrpení. I v případě smrti zůstává Kristus Pán s ním a posiluje jej, aby vytrval v dobrém až do konce.